

Finlands utgångspunkter och mål vid Europeiska unionens regeringskonferens 2000

Statsrådets redogörelse till riksdagen
2.2.2000

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	3
BAKGRUND OCH FÖRBEREDELSE INFÖR REGERINGSKONFERENSEN 2000	3
FINLANDS UTGÅNGSPUNKTER VID REGERINGSKONFERENSEN	5
DEL I: PUNKTER FRÅN EUROPEISKA RÅDET I KÖLN OCH I HELSINGFORS ATT DISKUTERA VID REGERINGSKONFERENSEN 2000	6
1. Kommissionens storlek och sammansättning	6
2. Vägning av röster i rådet	6
3. Eventuell utökning av användningsområdet för beslut med kvalificerad majoritet	8
4. Andra nödvändiga ändringar i fördragen i samband med ovan nämnda frågor och genomförandet av Amsterdamfördraget	9
4.1. Kommissionsledamöternas ansvar	9
4.2. Europaparlamentet	9
4.3. EG-domstolen och förstainstansrätten	9
4.4. Andra institutioner och rådgivande organ	10
- Revisionsrätten	
- Ekonomiska och sociala kommittén	
- Regionkommittén	
DEL II: ANDRA INSTITUTIONELLA FRÅGOR SOM BETONATS	11
5. Enskilda aktiviteter parallellt med regeringskonferensen	11
5.1. EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik	11
5.2. Utkastet till unionens stadga om grundläggande rättigheter	11
6. Övriga förslag till reformer	12
6.1. Flexibilitet	12
6.2. Omstrukturering av fördragen	13
DE PRAKTISKA ARRANGEMANGEN OCH DEN FORTSATTA BEREDNINGEN INFÖR REGERINGSKONFERENSEN	14

INLEDNING

I denna redogörelse som statsrådet lämnar i enlighet med 54 g riksdagsordningen presenteras regeringens utgångspunkter och mål vid den konferens med företrädare för Europeiska unionens medlemsstaters regeringar (i det följande regeringskonferensen, IGC, IGC 2000) som kommer att öppnas i samband med rådets (allmänna frågor) möte i Bryssel 14-15.2.2000.

I sitt utlåtande till stora utskottet 15.10.1999 (UtUU 10/1999 rd) förutsatte riksdagens utrikesutskott att statsrådet i god tid före regeringskonferensen ger riksdagen en redogörelse om de frågor som står på konferensens dagordning samt om statsrådets ståndpunkter om dem. Stora utskottet omfattade utrikesutskottets ståndpunkt (26/1999 rd 22.10.1999).

En förutsättning för granskningen av de fördrag som utgör grunden för Europeiska unionen (EU) är att man sammankallar en regeringskonferens. Om detta föreskrivs i artikel 48 i unionsfördraget. Enligt artikeln skall rådet höra Europaparlamentet och i förekommande fall kommissionen innan konferensen inleds. Sedan rådet uttalat sig för ett sammankallande, skall konferensen sammankallas av rådets ordförande i syfte att i samförstånd komma överens om de ändringar som skall göras i fördragen. Ändringarna träder i kraft när de har ratificerats av samtliga medlemsstater i överensstämmelse med deras konstitutionella bestämmelser.

EKSG-fördraget upphör att gälla 31.7.2002. Efter det överförs beslutanderätten inom kol- och stålsektorerna till beslutsprocessen enligt EG-fördraget.

Efter Europeiska rådets möte i Helsingfors (10-11.12.1999) riktade Finland i egenskap av ordförandeland ett brev till rådets generalsekreterare 14.12.1999 med förslag till ändringar av fördragen. I enlighet med artikel 48 beslutade rådet 16-17.12.1999 att höra Europaparlamentet och kommissionen för att göra det möjligt för rådet att uttala sig för en regeringskonferens. När rådet har gett sitt samtycke kan ordförandelandet Portugal sammankalla konferensen.

BAKGRUND OCH FÖRBEREDELSE INFÖR REGERINGSKONFERENSEN 2000

Under den senaste regeringskonferensen, dvs. IGC 1996, som ledde till undertecknandet av Amsterdamfördraget gavs de institutionella frågorna en central plats. Konferensen ansågs vara ett bra tillfälle att modifiera unionens institutionella strukturer och effektivt beslutsfattandet så att unionen får bättre beredskap att ta emot nya medlemsstater. Genom Amsterdamfördraget utvidgades bl.a. användningsområdet för omröstning med kvalificerad majoritet i rådet och man förstärkte kommissionsordförandens ställning och Europaparlamentets behörighet samt fastställde ett tak för antalet ledamöter av Europaparlamentet.

Däremot lyckades man inte lösa de svåraste institutionella frågorna, dvs. kommissionens storlek och sammansättning samt vägnings av röster i rådet. Man stannade för en lösning som tillät att utvidgningsförhandlingar inleddes. I enlighet med protokoll nr 11 till fördraget om Europeiska unionen, fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen och fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen beslutade man att återkomma till de olösta frågorna då utvidgningen av unionen framskrider. I artikel 1 i protokollet föreskrivs att vid den tidpunkt då den första utvidgningen av unionen träder i kraft skall kommissionen bestå av en medborgare från varje medlemsstat, förutsatt att vägnings av röster i rådet då har ändrats på ett sätt som kan godtas av alla medlemsstater. Enligt artikel 2 i protokollet skall en ny regeringskonferens sammankallas minst ett år innan antalet medlemsstater i unionen överstiger tjugo, för att utföra en grundlig översyn av de bestämmelser i fördragen som rör kommissionens sammansättning och institutionernas funktionssätt. Belgien, Frankrike och Italien lämnade en förklaring till protokollet i vilken slutförandet av anslutningsförhandlingarna kopplas till en påtagligt utvidgad användning av omröstning med kvalificerad majoritet. I en förklaring som foga-

des till slutakten och som antogs av konferensen påpekas också att "fram till dess att den första utvidgningen träder i kraft gäller en överenskommelse om att giltighetstiden för rådets beslut av den 29 mars 1994 ("Ioanninakompromissen") skall förlängas och senast vid den förstnämnda tidpunkten kommer en särskild lösning för Spanien att åstadkommas".

Situationen har sedermera ändrats. EU:s utvidgningsprocess har framskridit snabbare än väntat och utvidgningens förlopp har klarlagts. Förhandlingarna har kommit väl i gång med de sex första ansökande staterna och förhandlingarna med de följande sex staterna inleds våren 2000. I dagens läge är det rationellt att sträva efter lösningar som håller för de utvidgningar som finns inom synhåll.

För att säkerställa att Europeiska unionens institutioner kan fungera effektivt efter utvidgningen bekräftade Europeiska rådet i Köln 3-4.6.1999 sin avsikt att i början av 2000 sammankalla en konferens mellan företrädare för medlemsstaternas regeringar. Enligt Europeiska rådets slutsatser skall konferensen syfta till att lösa de institutionella frågor som inte kunde lösas i Amsterdam och som måste avgöras före utvidgningen.

I enlighet med slutsatserna i Köln sammanställde ordförandelandet Finland på eget ansvar en uttömmande rapport (i det följande IGC-rapporten) för Europeiska rådet i Helsingfors för att förklara och sammanfatta de olika alternativa lösningarna på de institutionella frågor som måste redas ut. I det sammanhanget skulle ordförandelandet beakta de förslag som lades fram av medlemsstaterna, kommissionen och Europaparlamentet.

Finland förberedde IGC-rapporten med utgångspunkt i uppdraget i Kölnslutsatserna. Det är fråga om en rapport som ordförandelandet har ansvaret för och som har samtalen med medlemsstaterna, Europaparlamentet och kommissionen som underlag. Rapporten har inte behandlats i Coreper eller i rådet (allmänna frågor), utan den delades ut till medlemsstaterna 7.12.1999 strax före Europeiska rådets möte i Helsingfors. IGC-rapporten (13636/99 POLGEN 4) motsvarar i stor utsträckning de synpunkter som majoriteten av medlemsstaterna har. Rapporten ingavs till riksdagens stora utskott 8.12.1999 (E 32/1999 rd).

IGC-rapporten består av två delar. I den

första delen presenteras de frågor som enligt förarbetena anses vara möjliga att föreslå till IGC-dagordningen. Det är frågor som klart och tydligt anges i Europeiska rådets slutsatser i Köln, dvs. kommissionens storlek och sammansättning, vägningen av röster i rådet, frågan om att eventuellt utvidga användningsområdet för omröstning med kvalificerad majoritet och andra ändringar som kan bli nödvändiga och som hör samman med de nämnda frågeställningarna och processen för genomförandet av Amsterdamfördraget. IGC-rapporten ansåg att dylika ändringar är: kommissionsledamöternas ansvar, platsfördelningen och medbeslutandeförfarandet i Europaparlamentet, effektiveringen av verksamheten i EG-domstolen och förstainstansrätten samt eventuellt också andra institutionella ändringar, särskilt i revisionsrätten. Enligt rapporten bör regeringskonferensen fatta beslut om denna helhet före utgången av 2000.

IGC-rapportens andra del behandlar övriga institutionella frågor som kommit fram under beredningen men som inte har föreslagits på IGC-dagordningen med tanke på att förhandlingarna skall kunna slutföras inom den tidsperiod som Europeiska rådet i Köln planerat. Till dessa frågor hör enskilda processer som är parallella med IGC-Europeiska unionens gemensamma säkerhets- och försvarspolitik och utkastet till en EU-stadga om grundläggande rättigheter. Säkerhets- och försvarspolitiken ströks inte helt från dagordningen, utan man ansåg att frågan eventuellt kan komma upp i ett senare skede av konferensen. I fråga om stadgan om grundläggande rättigheter konstaterades det att man då stadgan färdigställts kommer att överväga om den skall tas in i fördragen och hur detta då bör ske. I den andra delen beskrivs också andra reformförslag som kommit upp under beredningen, dvs. flexibilitet och omstrukturering av fördragen. IGC-rapporten konstaterar att man inte önskar ta upp flexibiliteten för behandling vid regeringskonferensen. Att vid konferensen behandla en omstrukturering av fördragen fick inte något större understöd.

I slutsatserna från Europeiska rådet i Helsingfors välkomnar Europeiska rådet IGC-rapporten från ordförandeskapet. Enligt slutsatserna bör konferensen slutföra sitt arbete och komma överens om eventuella ändringar i fördragen senast i december 2000. I slutsatserna inskrevs att konferensen i enlighet

med Europeiska rådets slutsatser i Köln och mot bakgrunden av ordförandeskapets IGC-rapport kommer att behandla kommissionens storlek och sammansättning, vägningen av rösterna i rådet och en möjlig utvidgning av området för användningen av omröstning med kvalificerad majoritet samt de andra nödvändiga ändringar i fördragen beträffande de europeiska institutionerna som kommer upp i samband med ovan nämnda frågor och vid genomförandet av Amsterdamfördraget. Enligt rapporten kommer följande ordförandeland, dvs. Portugal, att rapportera till Europeiska rådet om de framsteg som görs vid konferensen och Portugal kan föreslå att ytterligare frågor skall tas upp på konferensens dagordning.

Före Europeiska rådets möte i Helsingfors informerade statsminister Lipponen riksdagens stora utskott 3.12.1999 i enlighet med 54 a § riksdagsordningen om såväl Finlands som ordförandelandets IGC-mål vid Europeiska rådets möte i Helsingfors. Dessutom informerade statsministern 13.12.1999 om de resultat som hade uppnåtts i Europeiska rådet.

FINLANDS UTGÅNGSPUNKTER VID REGERINGSKONFERENSEN

Vid regeringskonferensen 1996 ansåg Finland det viktigt att utveckla verksamheten i EU och att få institutionerna att fungera mera effektivt så att unionen kunde svara mot såväl inre som yttre utmaningar, särskilt sådana som följer av utvidgningen. Finlands utgångspunkter och målsättningar (SRR 1/1996 rd) i fråga om de institutionella frågorna var att de skulle bedömas som en helhet, med beaktande av den institutionella jämvikten. Bedömningen skulle även beakta de krav som demokratin och effektiviteten ställer samt i synnerhet även de små medlemsstaternas intressen. Finland betonade även behovet av att närma unionen och medborgarna till varandra.

Dessa mål har varit viktiga även efter det att Amsterdamfördraget antogs. I programmet för statsminister Lipponens andra regering (15.4.1999) konstateras följande: "Regeringen arbetar för att beslutsfattandet och förvaltningen i unionen utvecklas i enlighet med principerna om öppenhet, ansvar och effektiv förvaltningspraxis. Regeringen stöder ett stärkande av Europeiska unionen som

en politisk och ekonomisk aktör på internationell nivå. Regeringens mål är en institutionell reform av unionen så, att lösningarna håller även då unionen utvidgas. Regeringen är beredd att stödja en utvidgning av beslutsfattandet med kvalificerad majoritet i syfte att säkerställa unionens handlingsförmåga och att stödja bibehållandet av jämvikten mellan unionens organ och tryggheten av samarbetet mellan dem."

Finlands agerande och mål vid regeringskonferensen 1996 och regeringsprogrammet 15.4.1999 utgör utgångspunkten för Finlands ståndpunkter vid den kommande regeringskonferensen. Finlands ståndpunkter vid IGC 2000 beskrivs i det följande i den ordningsföljd som används i IGC-rapporten.

Enligt IGC-rapporten bör regeringskonferensen ha tre klara mål. För det första bör dagordningen koncentreras till de nödvändiga institutionella reformer som utvidgningen kräver. Målet bör vara uttömmande och hållbara institutionella reformer som behövs för utvidgningen och som gör det möjligt för EU att ta emot alla stater som är med i utvidgningsprocessen. För det andra bör konferensen sträva efter ett balanserat slutresultat som går att motivera politiskt och som förstås och godtas av medborgarna i medlemsstaterna. För det tredje bör regeringskonferensen avsluta sitt arbete inom 2000 för att undvika förseningar i utvidgningsprocessen. Dessa mål motsvarar också regeringens mål vid den stundande regeringskonferensen.

Enligt utrikesutskottets utlåtande (UtUU 10/1999 rd) är det befogat att Finland, såväl som ordförandeland som efter ordförandeperioden, strävar efter att begränsa regeringskonferensens dagordning till de frågor som enligt många har ansetts nödvändiga för utvidgningen. Utskottet menar dock att man trots detta vid IGC bör säkerställa inte bara kommissionens och rådets funktion, utan också de övriga institutionernas, särskilt domstolarnas, funktion i en utvidgad union.

Finland utgår från en dagordning enligt slutsatserna från Europeiska rådets möte i Helsingfors. Om konferensens dagordning kommer att utsträckas till frågor som inte behandlas i denna redogörelse kommer statsrådet att se till att redogörelsen kompletteras på lämpligt sätt.

DEL I: PUNKTER FRÅN EUROPEISKA RÅDET I KÖLN OCH I HELSINGFORS ATT DISKUTERA VID REGERINGSKONFERENSEN 2000

Den slutliga lösningen beträffande de institutionella frågorna kommer att vara en helhetslösning där de centrala punkterna, dvs. kommissionens sammansättning och storlek, vägningen av rösterna i rådet samt utökningen av användningsområdet för omröstning med kvalificerad majoritet, har kopplats till varandra.

Regeringen eftersträvar en övergripande, följdriktig och långsiktig lösning. Det är av central betydelse att slutresultatet blir balanserat och att det beaktar alla medlemsstaters intressen så att EU:s legitimitet stärks i samtliga medlemsstater och beslutsfattandet blir effektivare.

1. Kommissionens storlek och sammansättning

Enligt fördragen har kommissionen, som består av 20 ledamöter, åtminstone en ledamot från varje medlemsstat. Högst två ledamöter får vara av samma nationalitet. För närvarande har Tyskland, Frankrike, Storbritannien, Italien och Spanien två ledamöter var i kommissionen. Regeringskonferensen 1996 kunde inte nå fram till konsensus om kommissionens storlek och sammansättning i ljuset av utvidgningen, utan den överlät besluten till den regeringskonferens som skulle föregå utvidgningen.

Under IGC-beredningen tog man fram två grundläggande alternativ: 1) en kommission där det finns en medborgare från varje medlemsstat och 2) en kommission där antalet ledamöter är mindre än antalet medlemsstater. Ett kollegium med en medborgare från varje medlemsland ansågs vara det bästa sättet att garantera kommissionens legitimitet. Denna sammansättning antas öka medborgarnas känsla av samhörighet med unionen samt säkerställa att alla medlemsländer får sitt kunnande företrätt i kommissionen. En kommission med färre medlemmar än antalet medlemsstater har för sin del motiverats med att detta är det bästa sättet för kommissionen att effektivt fylla sin funktion som kollegium. I praktiken skulle dock detta alternativ påverka särskilt de små medlemsstaternas representation i kommissionen.

Utöver frågan om antalet ledamöter av kommissionen har frågan om ledamöternas inbördes ställning också tagits upp i de förberedande samtalen. Enligt gällande bestämmelser är kommissionsledamöterna likställda i beslutsprocessen. Kommissionen fattar beslut med enkel majoritet. Till den del man önskar effektivisera kommissionens arbete genom intern omorganisering, t.ex. uppgiftsfördelning eller arbete i arbetsgrupper, är det inte fråga om ändringar som behöver behandlas vid konferensen. Endast sådana ändringar av kommissionsledamöternas ställning som påverkar deras ställning i kommissionens beslutsprocess kräver ändring av fördragen och sålunda behandling vid regeringskonferensen. Att t.ex. indela ledamöterna i olika kategorier, på basis av den utnämmande medlemsstatens storlek eller invånarantal, vore en avsevärd kränkning av medlemsstaternas lika värde och kräver sålunda behandling vid IGC.

Det har också föreslagits att antalet vice ordförande i kommissionen skall utökas från en eller två som de gällande fördragen föreskriver. Att öka antalet vice ordförande till t.ex. fem eller sju kunde leda till en större differentiering av kommissionsledamöternas faktiska ställning inom kommissionen än vad som är fallet i dag. En utökning av antalet vice ordförande kan dock motiveras med att kommissionsordförandens arbetsbörda vad gäller den politiska ledningen kommer att öka genom utvidgningen. Dessutom kunde vice ordförandena gagna effektiviteten av den interna samordningen i kommissionen. Unionsfördraget som trädde i kraft 1993 minskade antalet vice ordförande från sex till högst två. Om man som en del av helhetslösningen beslutar att öka antalet vice ordförande bör man också avgöra om detta skall fastställas i fördraget eller om man skall överföra beslutsfattandet på kommissionen.

Regeringen anser att då unionen utvidgas skall det i kommissionen finnas en medborgare från varje medlemsland. Enligt regeringens synsätt kan kommissionen i denna sammansättning arbeta effektivt som kollegium även efter utvidgningen. Dessutom anser regeringen att alla kommissionsledamöter skall vara likvärdiga i den kollegiala beslutsprocessen i kommissionen. En dylik lösning säkrar på bästa sätt kommissionens legitimitet och medlemsstaternas jämlikhet.

Regeringen kan om det behövs överväga ändringar av antalet vice ordförande som en del av en övergripande balanserad lösning. Samtliga kommissionsledamöter skall vara likvärdiga i beslutsprocessen, oberoende av en eventuell ökning av antalet vice ordförande.

2. Vägning av röster i rådet

Den ursprungliga vägning som har tilldelats varje medlem i rådet konstruerades för att återspegla befolkningens storlek respektive balansen mellan grupperingar av större, medelstora och mindre medlemsstater. För varje därpå följande utvidgning har den nya medlemsstaten eller de nya medlemsstaterna placerats i en kategori enligt samma princip. Det nuvarande systemet för vägning av rösterna ger de befolkningsmässigt mindre medlemsstaterna relativt sett fler röster än vad de större har.

Omvägning av rösterna och införande av s.k. dubbelt majoritetssystem har diskuterats som alternativa lösningar i detta sammanhang. Omvägning av rösterna betyder ett tillvägagångssätt där man genom ändringar i medlemsstaternas röstetal syftar till att garantera främst de stora medlemsstaternas proportionella representation inom beslutsfattandet. Det dubbla majoritetssystemet innebär att ett beslut med kvalificerad majoritet skall fattas dels med kvalificerad majoritet av medlemsstaternas röster, dels med en särskilt överenskommen majoritet på basis av befolkningstalet.

I det till Amsterdamfördraget fogade protokollet om institutionerna föreskrivs att "vid den tidpunkt då den första utvidgningen av unionen träder i kraft skall kommissionen ... bestå av en medborgare från varje medlemsstat, förutsatt att vägningen av rösterna i rådet då har ändrats, antingen genom ny vägning av rösterna eller genom dubbel majoritet, på ett sätt som kan godtas av alla medlemsstater; därvid skall alla relevanta omständigheter beaktas, särskilt kompenseringen av medlemsstater som avstår från möjligheten att nominera en andra ledamot av kommissionen."

Tröskeln för att uppnå kvalificerad majoritet har förblivit så gott som oförändrad, dvs. ca 71 % av de sammanlagda rösterna. Vid IGC-beredningen framkom det att den kommande konferensen eventuellt måste överväga behovet av förändringar i fråga om

gränsen för kvalificerad majoritet i samband med utvidgningen.

Under regeringskonferensen 1996 utgick Finland från att det inte fanns behov av att ändra systemet för vägningen av rösterna, åtminstone inte före utvidgningen (SRR 1/1996 rd). I slutet av regeringskonferensen 1996 stannade regeringen för att omvägningen av rösterna vore ett bättre alternativ för Finland än systemet med dubbel majoritet. Finland hade beredskap att diskutera omvägningen, förutsatt att man ansåg att samtliga medlemsstater hade rätt till en ledamot i kommissionen. Det dubbla majoritetssystemet ansågs komplicerat och man trodde inte att det kunde gå igenom. Finlands ståndpunkter grundar sig mycket långt på de ståndpunkter som fördes fram under den föregående regeringskonferensen, eftersom situationen inte har ändrats på något avgörande sätt sedan de utredningar som gjordes för regeringskonferensen 1996.

I de IGC-överläggningar som Finland i egenskap av ordförandeland förde med medlemsstaterna hösten 1999 diskuterades båda alternativen, såväl omvägning av rösterna som dubbelt majoritetssystem. Av dessa två alternativ fick omvägningen av rösterna det bredare stödet. Det framgick också att det finns en erkänd koppling mellan förändringarna av kommissionens storlek och sammansättning och vägningen av rösterna i rådet.

I ordförandeskapets IGC-rapport påpekas det att en lösning med omvägning kan underlättas genom att man tillämpar en allmän proportionell ökning av antalet vägda röster för att göra det möjligt att införa en differentiering av de röstvikter som skall införas så att man kan ta hänsyn till nya medlemsstater. Detta möjliggör en ännu noggrannare inplacering av nya medlemsstater bredvid eller mellan de nuvarande medlemsstaterna, på listan som anger hur vägningen av rösterna skall ske.

Regeringen kan godkänna ändringar i systemet för vägning av rösterna under förutsättning att man i andra institutionella frågor når tillfredsställande resultat. Helhetslösningen skall vara balanserad och beakta alla medlemsstaters intressen.

Regeringen anser att man måste få en enkel och klar lösning på röstvägningen, en lösning som är tillämplig i alla skeden av utvidgningsprocessen. Regeringen anser att omvägningen är ett klarare och enklare system och sålunda ett klart bät-

tre alternativ än systemet med dubbel majoritet.

Regeringen anser att den nuvarande tröskeln för kvalificerad majoritet inte behöver ändras.

3. Eventuell utökning av användningsområdet för beslut med kvalificerad majoritet

Finlands ståndpunkt utgår från Lipponen-regeringens program 15.4.1999 enligt vilket "regeringen är beredd att stödja en utvidgning av beslutsfattandet med kvalificerad majoritet i syfte att säkerställa unionens handlingsförmåga".

IGC-rapporten rekommenderar en utvidgning av området för användning av omröstningar med kvalificerad majoritet, bl.a. för att garantera effektiviteten och dynamiken i en utvidgad union. Meningen är dock inte att utsträcka detta till att gälla alla frågor, enligt rapporten skall vissa frågor fortsättningsvis beslutas enhälligt. I rapporten presenteras olika kategorier av frågor där man kunde tänka sig en utökning av användningen av omröstning med kvalificerad majoritet. Till utvidgningen av området för användningen av omröstningar med kvalificerad majoritet hör också diskussionen om att utsträcka användningen av medbeslutandeförfarandet.

I diskussionerna om regeringskonferensen har man också tagit upp frågan om att det kan bli nödvändigt att luckra upp kravet på enhällighet på annat sätt, om inte användningsområdet för omröstningar med kvalificerad majoritet kan utsträckas tillräckligt.

Finlands allmänna ståndpunkt vid regeringskonferensen 1996 (statsrådets utredningar till riksdagen om utökning av tillämpningsområdet för beslut med kvalificerad majoritet 15.11.1996 och 16.5.1997) var att regeringen förhåller sig positivt till en utökning av antalet beslut med kvalificerad majoritet med iakttagande av det gällande systemet för vägning av rösterna och till en utvidgning av tillämpningsområdet för medbeslutandeförfarandet. I de utredningar som gjordes för IGC 1996 gick man artikel för artikel igenom hur frågorna omfattades av olika beslutsprocesser.

Regeringen ger sitt stöd till en utvidgning av användningsområdet för beslut med kvalificerad majoritet för att effektiviteten skall kunna garanteras i en utvid-

gad union. Detta kunde komma i fråga bl.a. beträffande:

- frågor som hör nära samman med den inre marknaden och som gäller unionsmedborgarskap, fri rörlighet för personer, tillnärmning av lagstifningarna (inom beskattningen i fråga om delar som utreds särskilt) samt gemenskapsbudgeten;

- oklanderlig medelsförvaltning;
- gemenskapspolitik (industri, kultur och miljö),

- handelspolitik (tjänster, immateriella rättigheter) samt

- vissa institutionella frågor (t.ex. godkännande av gemenskapsdomstolarnas rättegångsregler, förfaranden som gäller användningen av den genomförandebefogenhet som överförs på kommissionen);

- frågor som tills vidare faller inom ramen för enhällighet och beträffande vilka medbeslutandeförfarande tillämpas (rätten för unionsmedborgare att fritt röra sig och uppehålla sig på unionens område, social trygghet för migrerande arbetstagare, åtgärder för främjande av kulturpolitiken).

Även i fortsättningen skall man fatta enhälliga beslut i frågor som hör samman med unionens grundkaraktär och inte med effektiveringen av verksamheten i en utvidgad union. Sådana frågor är ändringar som gäller fördragen och den övriga primärrätten, rådets beslut som kräver särskilt godkännande av medlemsstaterna, systemet med de gemensamma institutionerna, vissa finansieringsarrangemang utanför budgeten och kompetensfördelningen mellan unionen och medlemsstaterna. Kravet på enhällighet skall också iaktas då beslut fattas om avvikelser från centrala principer för den inre marknaden, om försvarspolitik (avdelning V i unionsfördraget) och om frågor som avser allmän ordning och säkerhet samt användningen av våld (juridiskt bindande instrument i det mellanstatliga samarbetet i avdelning VI i unionsfördraget).

Regeringen anser att medbeslutandeförfarandet bör utsträckas i regel till de kategorier beträffande vilka man övergår till omröstning med kvalificerad majoritet.

Utgångspunkten är att beslutsprocesserna rörande Ekonomiska och monetära unionen inte bör ändras i detta skede.

4. Andra nödvändiga ändringar i fördragen i samband med ovan nämnda frågor och genomförandet av Amsterdamfördraget

4.1. Kommissionsledamöternas ansvar

Kommissionens avgång 16.3.1999 mitt under pågående mandatperiod väckte frågan om behovet av att vid den kommande regeringskonferensen granska ledamöternas ansvar.

Kommissionen är beroende inte endast av den laglighetskontroll som EG-domstolen gör i efterhand utan också av att åtnjuta parlamentets politiska förtroende. Parlamentet kan bara lägga fram misstroendevotum som avser kommissionen i sin helhet, varvid kommissionens samtliga ledamöter skall avgå. I en del sammanhang har det föreslagits att parlamentets ställning i förhållande till kommissionen bör fastställas så att misstroendevotumet också skall kunna gälla en enskild ledamot av kommissionen.

Parlamentets möjlighet att endast lägga misstroendevotum som gäller kommissionen i dess helhet och inte enskilda ledamöter är motiverat särskilt av den anledningen att kommissionen fattar sina beslut kollegialt. Försöken att göra enskilda ledamöter ansvariga inför Europaparlamentet bör därför avvisas.

Enligt den praxis som kommissionens nuvarande ordförande har börjat använda är de enskilda kommissionsledamöterna de facto ansvariga inför kommissionens ordförande. Ordföranden har av varje ledamot begärt en förbindelse enligt vilken han eller hon samtycker till att avgå på uppmaning av ordföranden. IGC-rapporten anser att den kommande regeringskonferensen bör överväga om det är nödvändigt att i fördraget uttrycka de enskilda kommissionsledamöternas faktiska form av ansvar inför kommissionens ordförande.

Regeringen anser att kommissionen fortsättningsvis skall vara ansvarig inför Europaparlamentet som ett kollegium. Regeringen förhåller sig avvisande till att enskilda ledamöter skall göras ansvariga inför Europaparlamentet.

Regeringen anser att enskilda kommissionsledamöters ansvar inför kommissionens ordförande skall bekräftas. Till denna del kan man överväga om detta bör uttryckas i fördraget.

4.2. Europaparlamentet

I Amsterdamfördraget begränsades antalet ledamöter av Europaparlamentet till 700 med tanke på utvidgningen. Denna gräns ansågs nödvändig eftersom ett alltför stort antal platser kunde försvaga parlamentets funktionsduglighet. Fördragsändringen avsåg inte att påverka medlemsstaternas möjligheter att få en lämplig representation i parlamentet. Finland understödde begränsningen förutsatt att en lämplig representation kunde bibehållas för medlemsstaterna.

Vid den stundande regeringskonferensen kan frågan om tilldelningen av platser i Europaparlamentet, inom maximiantalet 700, bli aktuell. Under förberedelserna inför konferensen har taket 700 ledamöter inte ifrågasatts i sig. Regeringskonferensen måste kanske behandla frågan om hur den proportionella minskningen av varje medlemsstats, även Finlands, antal ledamöter i Europaparlamentet bör ske då gränsen 700 ledamöter har nåtts. Dessutom bör man granska om fördraget skall innehålla bestämmelser om övergångsperioden mellan anslutningen av nya medlemmar och utgången av de sittande parlamentsledamöternas mandatperiod.

Regeringen understöder att maximiantalet ledamöter i Europaparlamentet är 700 även efter utvidgningen. Möjligheten till en lämplig representation för medlemsstaterna skall bibehållas också i fortsättningen.

4.3. EG-domstolen och förstainstansrätten

Antalet mål som lagts fram i EG-domstolen och förstainstansrätten har ökat hela tiden. Detta är en följd av att gemenskapsrätten har fått större betydelse i medborgarnas och företagens verksamhet i Europeiska unionen och i arbetet vid de nationella domstolarna. Antalet inkommande fall kommer att öka även i framtiden bl.a. till följd av utvidgningen och till följd av att domstolarna har fått nya rättskipningsuppgifter.

Den ständigt ökande arbetsmängden vid EG-domstolen och förstainstansrätten kan leda till att laglighetskontrollen försvåras. De allt längre handläggningstiderna leder till ett försvagat rättsskydd.

Gemenskapsdomstolarna har föreslagit att tre frågor skall tas upp på regeringskonferensens dagordning, dvs. ett särskilt system för tjänstemannaärenden, ett system med

besvärstillstånd och frågan om förfarandet för fastställandet av domstolens rättegångsregler. Den arbetsgrupp med s.k. visa personer som kommissionen tillsatt behandlar i sin mellanrapport 4.11.1999 olika åtgärder som kunde förbättra domstolens funktionsförsättningar utan att ingripa i de centrala strukturerna i gemenskapens rättsskyddssystem.

Att trygga funktionen hos gemenskapens rättsskyddssystem är en central utmaning för den närmaste framtiden. Detta kan även förutsätta strukturella ändringar i domstolssystemet. Utan en ingående beredning finns dock ingen beredskap för ändringar av denna typ.

Däremot är det viktigt att snabbt vidta sådana åtgärder som förutsätter ändringar i EG-fördraget, dvs. åtgärder som möjliggör en smidig anpassning av förfarandet vid gemenskapsdomstolarna till det växande antalet mål. Denna ökning av flexibiliteten kan eftersträvas så att man gör det möjligt att med ett enhälligt beslut av rådet ändra vissa bestämmelser om domstolen som nu kräver ändring av fördraget (t.ex. antalet domare och generaladvokater), och genom att man frångår kravet på enhällighet i fråga om förfarandet för godkännande av domstolens rättegångsregler och skapar flexiblere förfaranden för handläggningen av vissa grupper av mål.

Regeringen anser att EG-domstolens och förstainstansrättens växande antal mål kräver ett flexibelt utvecklande av domstolarnas verksamhetsförsättningar och rutiner.

Regeringen anser att vissa bestämmelser om domstolarna som nu förutsätter ändringar av fördragen i framtiden kunde ändras genom enhälligt beslut av rådet. Förfarandet för godkännande av gemenskapsdomstolarnas rättegångsregler skall ändras så att de i fortsättningen kunde godkännas i rådet med kvalificerad majoritet, dock inte genom medbeslutandeförfarande.

Regeringen anser också att man kan skapa särskilda förfaranden för vissa grupper av mål, t.ex. tjänstemannamål. För vissa grupper av mål kan man dessutom ta i bruk ett system med besvärstillstånd för domar i förstainstansrätten.

Regeringen anser att alla beslut som fattas inom ramen för systemet för gemenskapsdomstolarna skall säkerställa att

medlemsstaternas likställdhet inför gemenskapens rättskipningsinstitutioner bevaras.

4.4. Andra institutioner och rådgivande organ

- Revisionsrätten

Rådet utser 15 ledamöter av revisionsrätten för sex år i sänder genom enhälligt beslut och efter att ha hört Europaparlamentet. Varje medlemsstat har i praktiken rätt att utnämna en medborgare till medlem i revisionsrätten. Rätten arbetar som collegium.

Det har i allmänhet ansetts att utvidgningen av unionen kommer att försvåra revisionsrättens verksamhetsmöjligheter i den nuvarande kollegiala organisationsformen. I praktiken har arbetet och beslutsfattandet redan nu visat sig vara svårt på grund av kollegiets storlek.

Vid utnämningen av nya ledamöter i revisionsrätten bör de nya medlemsländerna ha samma ställning som de nuvarande medlemsländerna. En ökning av antalet ledamöter leder dock till att revisionsrätten i praktiken inte kommer att kunna fungera effektivt och ändamålsenligt. Olika lösningar har förts fram i informella sammanhang. Samtliga alternativ har större konsekvenser bl.a. på sammansättningen, utnämningarna, ordförandeskapet, beslutsfattandet och kanske också på förhållandet mellan revisionsrätten och de nationella organen.

Även i framtiden bör revisionsrätten ha en medborgare från varje medlemsstat. Regeringen strävar efter att revisionsrättens verksamhetsformer och organisation väl skall motsvara dess uppgifter i en utvidgad union. Därför skall man utreda olika alternativ för utvecklande av beslutsfattandet i revisionsrätten.

- Ekonomiska och sociala kommittén

Rådet och kommissionen biträds av en rådgivande ekonomisk och social kommitté som består av företrädare för olika grupper inom det ekonomiska och sociala livet. Genom Amsterdampfördraget knöts kommittén något närmare gemenskapsverksamheten och dess rätt att bli hörd i vissa lagstiftningsfrågor utökades. Kommittén har sammanlagt 222 ledamöter, varav 9 kommer från Finland.

Regeringen anser att Ekonomiska och sociala kommitténs nuvarande ställning och grunderna för fastställande av antal ledamöter är lämpliga och att det inte finns behov av ändringar av fördragen.

- Regionkommittén

I Amsterdamfördraget stärktes Regionkommitténs administrativa självständighet, dess behörighet preciserades och skyldigheten att höra kommittén utökades. Regionkommittén har sammanlagt 222 medlemmar, varav 9 kommer från Finland.

Regeringen anser att Regionkommitténs nuvarande ställning och grunderna för fastställande av antalet ledamöter är lämpliga och att det inte finns behov av ändringar av fördragen.

DEL II: ANDRA INSTITUTIONELLA FRÅGOR SOM BETONATS

5. Enskilda aktiviteter parallellt med regeringskonferensen

5.1. EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik

Europeiska rådet i Helsingfors beslutade att utveckla effektivare militära och icke-militära resurser och att inrätta nya strukturer som gör det möjligt för EU att svara för det konfliktförebyggande och alla de krishanteringsuppgifter som fastställs i EU-fördraget, de s.k. Petersbergsuppgifterna.

Riksdagen behandlade EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik med utgångspunkt i statsministerns muntliga information 25.11.1999 samt regelbundet i utrikesutskottet under höstsessionen.

Ständiga organ för krishantering kommer att vara den i Bryssel på permanent basis arbetande kommittén för politik och säkerhetspolitik (PSC), den militära kommittén och den militära staben. En interimistisk PSC och en interimistisk militär kommitté kommer att inrättas i mars 2000. Samtidigt förstärks rådets generalsekretariat med militär expertis från medlemsstaterna och dessa personer kommer att bilda kärnan i den kommande militära staben.

Mellan EU och Nato fortsätter arbetet för att säkerställa det ömsesidiga samrådet, samarbetet och öppenheten. EU avser också att träffa överenskommelse om principerna för

det samarbete som förs med europeiska Nato-länder som inte hör till unionen och med övriga europeiska partners i krishantering under EU-ledning. Portugal ålades att främja dessa båda uppgifter under sin ordförandeperiod.

EU avser att förbättra de civila resurserna för krishantering och att utnyttja dem bättre. Medlemsstaterna och unionen har en avsevärd erfarenhet och betydande resurser på de flesta områden av civil krishantering. Unionen måste dock stärka reaktionsförmågan och effektiviteten hos sina resurser och insatser samt samverkan mellan dem. Vid rådets generalsekretariat kommer EU att inrätta en samordningsmekanism för att koordinera de icke-militära krishanteringsinsatserna. Under den fortsatta beredningen kommer även ett inrättande av en civil krishanteringskommitté att utredas.

Under Finlands ordförandeperiod har medlemsländerna framfört skiljaktiga meningar om behovet av ändringar i fördraget till följd av inrättandet av de nya strukturerna. Europeiska rådet i Helsingfors kom överens om att även denna fråga skall granskas under Portugals ordförandeperiod.

Regeringen anser att utvecklandet av krishantering inte automatiskt medför att unionsfördraget måste ändras. I utredningsarbetet under Portugals ordförandeperiod skall man granska ärendet särskilt vad gäller delegeringen av beslutanderätten. Om man vid bedömningen stannar för att det är nödvändigt att ändra unionsfördraget, kan frågan, väl förberedd, tas upp på regeringskonferensens dagordning i konferensen slutskede.

5.2. Utkastet till unionens stadga om grundläggande rättigheter

Europeiska rådet i Köln anser i ordförandeskapets slutsatser att de på unionsnivå gällande grundläggande rättigheterna med hänsyn till det utvecklingsstadium som Europeiska unionen befinner sig på bör sammanfattas i en stadga om grundläggande rättigheter och därigenom göras synligare.

I Europeiska rådets beslut som fogats till slutsatserna uppställdes som mål att utkastet till en stadga om grundläggande rättigheter skall färdigställas före Europeiska rådets möte i december 2000 då Europeiska rådet kunde föreslå för Europaparlamentet och kommissionen att dessa gemensamt med

rådet och med utgångspunkt i förslaget högtidligt utropar en stadga om grundläggande rättigheter i Europeiska unionen. I beslutet sägs också att det därefter skall undersökas "om och eventuellt på vilket sätt stadgan skulle kunna tas in i fördragen".

Statsrådet ansåg i sin redogörelse inför regeringskonferensen 1996 (SRR 1/1996) att skyddet för de grundläggande rättigheterna kan kompletteras på unionsnivå genom att man exempelvis inför vissa grundläggande rättigheter i grundfördragen eller för unionens del gör upp en särskild förteckning över de grundläggande rättigheterna. Vidare kunde gemenskapen ansluta sig till Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna. I redogörelsen påpekades också att dessa alternativ inte utesluter varandra. I utrikesutskottets betänkande om redogörelsen (UtUU 7/1996 rd) fäster utrikesutskottet uppmärksamhet vid stora utskottets och grundlagsutskottets utlåtanden (StoUU 2/1996 rd och GrUU 6/1996 rd) där de lyfter fram de problem som kan uppstå om ingrepp görs i unionens eget system för de grundläggande rättigheterna. Därför stannade utrikesutskottet för att förutsätta att Finland uppställer som mål att gemenskapen går med i Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och att regeringskonferensen gör de ändringar i grundfördragen som detta kräver. På grund av motståndet från vissa medlemsstater kunde detta mål inte nås under regeringskonferensen 1996.

Aven om unionen nu håller på att utarbeta en egen stadga om grundläggande rättigheter har gemenskapens anslutning till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna inte förlorat sin aktualitet. För att garantera den internationella övervakningen av de mänskliga rättigheterna vore en anslutning till konventionen nödvändig med tanke på de personer som vistas på unionens område. En anslutning vore dessutom nödvändig för att klarlägga kompetensfördelningen mellan Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna och EG-domstolen. Av denna anledning bör unionens anslutning till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna framhållas parallellt med arbetet med stadgan om grundläggande rättigheter.

Regeringen anser det viktigt att skyddet för de grundläggande rättigheterna stärks för unionsmedborgarna och för andra personer som vistas på unionens

område. I detta sammanhang bör man också utreda gemenskapens möjligheter att ansluta sig till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna.

Regeringen anser att det redan överenskomna förfarandet är bra, enligt vilket man när stadgan om grundläggande rättigheter har färdigställts skall överväga om den skall tas in i fördragen och hur detta kunde ske. Regeringens utgångspunkt är en reserverad inställning till att ta in stadgan i fördragen.

6. Övriga förslag till reformer

6.1. Flexibilitet

Genom Amsterdamfördraget fogades bestämmelser om närmare samarbete till fördragen, dvs. bestämmelser om s.k. flexibilitet. Att denna flexibilitet inskrevs i fördragen förde med sig en ny verksamhetsprincip enligt vilken medlemsstaterna inte behöver göra allting gemensamt. Enligt bestämmelserna kan de medlemsstater som har vilja och kapacitet därtill, under vissa förutsättningar bedriva ett närmare samarbete sinsemellan på unionens verksamhetsområden och använda sig av unionens institutioner, förfaranden och mekanismer. Arrangemanget syftar till att bevara flexibiliteten inom unionens strukturer. I bakgrunden finns utvidgningen och tanken att unionen inte alltid bör utvecklas i ett tempo som anges av den långsammaste medlemsstaten.

Den allmänna flexibilitetsklausulen i Amsterdamfördraget föreskriver om de allmänna principerna och villkoren för flexibiliteten samt om vissa frågor som gäller institutioner, beslutsförfaranden och finansiering. Den första pelaren (gemenskapsfrågor) och den tredje pelaren (polissamarbete och straffrättsligt samarbete) har klausuler som möjliggör flexibilitet. Den andra pelaren (den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken) har inte bestämmelser om närmare samarbete, endast bestämmelser om konstruktivt avstående. Användningen av flexibiliteten kräver en majoritet av medlemsstaterna och beslutet om att initiera förfarandet fattas med kvalificerad majoritet, dock så att en medlemsstat kan åberopa livsviktiga nationella intressen, varvid frågan hänskjuts till Europeiska rådet för enhälligt beslut.

Vid regeringskonferensen 1996 understödde Finland att bestämmelserna om flexibili-

tet skulle tas in i fördragen. Finland understödde ett förfarande enligt vilket en allmän flexibilitetsklausul skulle tas in i fördragen, en klausul som sedan skulle kompletteras med särskilda klausuler för de olika pelarna. Finland betonade vikten av att bevara enhetligheten och ville att klara villkor skulle uppställas för samarbetet. Finland understödde alternativet enligt vilket kvalificerad majoritet skall gälla när rådet fattar beslut om att tillämpa flexibilitet inom den första och den tredje pelaren. För Finland och de andra små medlemsstaterna är det ändamålsenligt att flexibiliteten används kontrollerat inom unionen och inom ramen för gemensamt överenskomna regler varvid förfarandet även är öppet för alla medlemsstater som uppfyller vissa kriterier.

I ordförandeskapets IGC-rapport konstateras att det under överläggningarna framkom att man klart föredrar att frågan inte tas upp vid regeringskonferensen. Enligt slutsatserna från Europeiska rådet i Helsingfors skall det följande ordförandelandet, Portugal, rapportera till Europeiska rådet om konferensens förlopp och det kan föreslås att ärenden fogas till konferensens agenda. Under Portugals ordförandeperiod har flexibilitetsdiskussionen fortsatt som en möjlig tilläggs punkt på regeringskonferensens dagordning.

Regeringens grundläggande utgångspunkt i fråga om ett närmare samarbete, dvs. flexibilitet, har inte ändrats. Regeringen anser det inte nödvändigt att göra ingående ändringar i Amsterdamfördragets bestämmelser om flexibiliteten.

Flexibilitetströskeln kan behandlas som en del av frågan om beslut med kvalificerad majoritet.

6.2. Omstrukturering av fördragen

Av historiska skäl har Europeiska gemenskaperna tre separata fördrag om upprättandet (EKSG 1951, Euratom 1957 och EEG 1957). Vid sidan av dessa tillkom fördraget om Europeiska unionen 1992.

Frågan om att sammanföra fördragen inom primärrätten till ett enda fördrag (en grundstadga) har behandlats i många olika sammanhang. År 1984 framförde Europaparlamentet i form av en resolution ett förslag till EU-stadga. Inför överläggningarna om Amsterdamfördraget gjordes parlamentets uppdrag om till ett förslag om sammanföring av fördragen. Tre åtgärder var uppe under för-

handlingarna: att ta bort de bestämmelser som blivit föråldrade eller som på annat sätt förlorat sin betydelse, att sammanföra fördragen och omnumrering. De bestämmelser som hade blivit föråldrade eller som på annat sätt hade förlorat sin betydelse ströks i alla fyra fördrag (EG-fördraget, EKSG-fördraget, Euratom-fördraget och EU-fördraget). Omnumreringen genomfördes i EG-fördraget och EU-fördraget. En sammanslagning av fördragen genomfördes däremot inte.

Under beredningen av regeringskonferensen 2000 har omstruktureringen av fördragen blivit aktuell igen. Omstruktureringen har föreslagits av den grupp av s.k. visa personer som kommissionen tillsatte i oktober 1999 och utgående från detta är förslaget också med i det IGC-dokument som kommissionen offentliggjorde 10.11.1999. Den grundläggande tanken är att fördragsbestämmelserna skall indelas i två kategorier av vilka den första skall bestå av behörighetsbestämmelser av grundläggande natur och den andra av övriga viktiga bestämmelser (bl.a. politiken per uppgiftsområde). Meningen är att bestämmelserna i den första kategorin skall kunna ändras endast genom det ändringsförfarande som gäller för dagens fördrag, medan bestämmelserna i den senare kategorin skall kräva enhälligt beslut i rådet och godkännande av parlamentet.

Olika synpunkter kan anläggas på förslaget. Att EU:s primärrätt blir klarare kan betraktas som en fördel. Ur politiskt perspektiv kommer man att tänka på att projektet eventuellt kunde leda till en grundlag för EU. I samband med en omfattande omskrivning kunde man också ta fram större principiella ändringsprojekt, t.ex. att ta in en förteckning över grundläggande rättigheter i fördraget. Vad gäller indelningen av fördragen i två kategorier blir den centrala frågan vilka bestämmelser som skall kunna ändras utan samtycke av de nationella parlamenten. En betydande förändring skulle ske i EU:s grundläggande natur om institutionerna själva kunde bestämma unionsbehörighetens omfattning. Frågan har också en klar konstitutionell dimension bl.a. beträffande riksdagens ställning. I praktiken är det dessutom sannolikt så gott som omöjligt att ändra ordningsföljden för bestämmelserna utan att tolkningen ändras samtidigt. Ändringen av artiklarnas numrering medför ett tekniskt problem.

Det är möjligt att omstruktureringen av fördragen kommer att föreslås på regeringskonferensens dagordning. Det är dock fråga om ett projekt som är så omfattande att det sannolikt är omöjligt att genomföra inom ramen för den tid som utsatts för konferensen. Projektet förutsätter enighet och nationella ratifikationer av samtliga medlemsstater.

Regeringen anser det inte motiverat med omstrukturering av fördragen vid regeringskonferensen 2000.

DE PRAKTISKA ARRANGEMANGEN OCH DEN FORTSATTA BEREDNINGEN INFÖR REGERINGSKONFERENSEN

I enlighet med Europeiska rådets slutsatser i Helsingfors kommer de ministrar som är ledamöter i rådet (allmänna frågor) att ha det övergripande ansvaret för regeringskonferensen. Arbetet med förberedelserna utförs av en arbetsgrupp bestående av en företrädare för varje medlemslands regering. Kommissionens företrädare deltar på politisk och förberedande nivå. Rådets generalsekretariat kommer att ge konferensen sekretariatsstöd.

I Europeiska rådets slutsatser stärktes Europaparlamentets ställning vid regeringskonferensen något i jämförelse med den föregående regeringskonferensen. Europaparlamentet är nära knutet till och deltar i konferensens arbete. Den förberedande arbetsgruppens möten får bevisas av två observatörer från Europaparlamentet. Vart och ett av konferensens möten på ministernivå skall föregås av diskussioner med Europaparlamentets talman, biträdd av två företrädare för Europaparlamentet. Möten på regeringschefs- och statschefs-nivå som rör regeringskonferensen skall föregås av diskussioner med Europaparlamentets talman.

De ansökande länderna kommer att få regelbunden rapportering inom befintliga forum om framstegen i diskussionerna och de ges möjlighet att lägga fram sina synpunkter på de frågor som diskuteras. Även staterna i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet kommer att informeras om framstegen i diskussionerna.

Under Portugals period som EU-ordförande, vilken inleddes 1.1.2000, kommer regeringskonferensen att vara ett av ordförande-

skapets tyngdpunktsområden. Enligt Portugals ordförandeskapsprogram kommer ordförandelandet att sträva efter att säkerställa så snabba och konstruktiva framsteg i diskussionerna som möjligt. Enligt programmet kräver detta vilja och öppenhet av alla parter för att nå fram till balanserade lösningar som kan godkännas gemensamt. De ansökande länderna ges tillfälle att föra fram sina synpunkter på dagordningen och de kommer att informeras om förhandlingarnas gång. Europaparlamentet deltar aktivt. Ordföranden kommer att beakta de förslag som inkommer från olika håll under regeringskonferensen. Portugal önskar också främja arbetet med EU-stadgan om grundläggande rättigheter så mycket som möjligt. Dessutom uppmärksammar ordförandelandet frågan om på vilket sätt de nationella parlamenten bäst kunde tas med i gemenskapsprocessen, såväl med hänsyn till information som beslutsfattande.

IGC-förhandlingarna förs enligt det arbetsprogram och den tidsplan som ordförandelandet Portugal offentliggjorde i rådet (allmänna frågor) 24.1.2000. IGC-förhandlingarna förs på ministernivå en gång per månad vid möten med regeringskonferensen, vilka ordnas i samband med rådets (allmänna frågor) möte. En grupp med företrädare för regeringarna och med uppgift att förbereda mötena på ministernivå samlas i regel varannan vecka.

På det nationella planet behandlas regeringskonferensen i EU-ministerutskottet och när det behövs i regeringens utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskott. Beredningen på tjänstemannanivå sker i den institutionella arbetsgruppen och i kommittén för EU-ärenden. IGC-frågorna följs också av en grupp som består av specialmedarbetare från ministerierna. Vid ministerierna och på Åland har IGC-kontaktpersoner utnämnts för att underlätta kontakterna.

Regeringen kommer på lämpligt sätt att underrätta medborgare och organisationer om förberedelserna inför konferensen och om konferensens förlopp.

Regeringen kommer att informera riksdagen regelbundet och att höra den i enlighet med riksdagsordningen om IGC 2000:s förlopp och om de beslut som fattas där.